

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN
ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES
HUNGARIAN SCIENCE ABROAD
PRESIDENTIAL COMMITTEE

Tisztelt Olvasóink!

E havi lapszámunkban – akárcsak tavaly augusztusban – két mellékletet találnak, egy új és egy megismételt, kiegészített tudósportrét: Hajdú János fizikusét és a januári számban már megismert Tom Beer klímakutatóét, akinek ezúttal a kérdéseinkre adott válaszait is elolvashatják.

Két új Nobel-díjas kutatónk, Karikó Katalin és Krausz Ferenc további rangos elismerésekben részesült.

Kísérjék figyelemmel a hagyományos ösztöndíjak idej felhívásait és a tudományos rendezvényekre való jelentkezések határidejét.

Kocsis Károly elnök

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG
HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

2. oldal

ELISMERÉSEK, DÍJAK

Bajor Maximilian Rendet kapott a Nobel-díjas **Krausz Ferenc** fizikus, a Max Planck

Kvantumoptikai Intézet igazgatója, az MTA külső tagja.

[Bővebben:](#)

A **Pápai Életvédő Akadémia tagja** lett a Nobel-díjas **Karikó Katalin** biokémikus, a

Pennsylvania Egyetem oktatója, az MTA tiszteleti tagja.

[Bővebben:](#)

Szlovák állami kitüntetést, a **Fehér Kettőskereszt Érdemrend**

III. fokozatát kapta **Szarka László** történész, a Rubicon Intézet tudományos főmunkatársa, a Selye János Egyetem oktatója, a BTK Történettudományi Intézet nyugalmazott tudományos főmunkatársa.

[Bővebben:](#)

Háromszék kultúrájáért életműdíjat kapott **Jánó Mihály** művészettörténész, a Székely

Nemzeti Múzeum korábbi vezető munkatársa.

[Bővebben:](#)

Magyar Életfa-díjat kapott **Németh Ferenc** művelődés-

történész, az Újvidéki Egyetem tanszékvezető rendkívüli egyetemi tanára, az MTA köztestületének külső tagja.

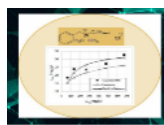
[Bővebben:](#)

KUTATÁSOK

14 külföldi – köztük **magyar születésű, illetve származású vendégkutató** kapcsolódik be az MTA támogatásával a **hazai kutatásokba** 2024-ben.

[Bővebben:](#)

Some Unmodified Household Adsorbents for the Adsorption of Benzalkonium Chloride című

tanulmányukban számolnak be új kutatási eredményükről **Bitay Enikő** és **Csavidári Alexandra**.

[Bővebben:](#)

A **Kelet-Európából érkezett diaszpóra-csoportoknak az anyagait** gyűjti, digitalizálja és rendszerezi a **washingtoni Kongresszusi Könyvtár**.

[Bővebben:](#)

Hét mátyusföldi lap több mint **4 ezer cikkének** leírásával bővült a somorjai **Bibliotheca Hungarica** helytörténeti **cikkadatbázisa**.

[Bővebben:](#)

SZERVEZETI HÍREK

A leköszönt **Soós Anna** matematikus helyett **Markó Bálint** ökológus professzor, rektorhelyettes, az MTA köztestületének külső tagja lett a **Babeş–Bolyai Tudományegyetem magyar tagozatának vezetője**.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG
HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

3. oldal

A magyar mint idegen nyelv szakirány indul a Maribori Egyetemen.

[Bővebben:](#)

PUBLIKÁCIÓK

Budapesten jelent meg a **Transzilvanizmus. Eszmék, korok, változatok** című tanulmánykötet. Szerkesztette **Boka László**.

[Bővebben:](#)

Megjelent a **Tudományos megismerés: kihívások és esélyek**. A Magyar Tudományos Akadémia DOMUS Programjának 25 éves jubileuma kapcsán szervezett Konferencia anyaga (Csíkszereda, 2022. november 17.) című kötet. Szerkesztette **Biró A. Zoltán**, az MTA külső tagja.

[Bővebben:](#)

Megjelent az Erdélyi Évszázadok VIII/2023. **Örökség – identitás – emlékezet**. A kulturális és szellemi örökség recepciója Erdélyben című tanulmánykötet. Szerkesztette **Fehér Andrea**, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Megjelent a **Hagyomány és kiválóság: 150 éves magyar egyetemi oktatás Kolozsváron** című tanulmánykötet. Szerkesztette **Toth Szilárd**.

[Bővebben:](#)

Megjelentek az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadójának új kötetei:

Közösségek közösségért. Tanulmányok Kiss András születésének századik évfordulójára. Szerkesztették **Flóra Ágnes** és **Pakó László**, az MTA köztestületének külső tagjai.

[Bővebben:](#)

Máthé Zsuzsa: What does time do? The spatialization and the transience of time in English, Finnish and Hungarian.

[Bővebben:](#)

Popa-Müller Izolda (az MTA köztestületének külső tagja) és **Hegedűs-Kuti János: A műszaki ábrázolás alapjai**.

[Bővebben:](#)

Jancsó Árpád: Berobogott Temesvárra a nyugat. A Szeged-Temesvár vasútvonal története. A szerző az MA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Megjelentek a somorjai Fórum Kisbbségkutató Intézet új kötetei:

Acta Ethnologica Danubiana 25, Az Etnológiai Központ Évkönyve 2023. Szerkesztette **Liszka József**, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG
HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

4. oldal

L. Juhász Ilona: Ruszkik, haza!
Adalékok Csehszlovákia 968-as katonai megszállása szlovákiai magyar emlékezetéhez. A szerző az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Megjelent a *Magyar Tudomány* februári tematikus száma Számvitel – az üzleti információközlés tudománya címmel. Szerkesztette

Lukács János.

[Bővebben:](#)

Megjelent a kolozsvári *Korunk* folyóirat januári tematikus száma Fenyegtettség címmel.

[Bővebben:](#)

scientific reports A Scientific Reports-ban jelent meg **Bodor Katalin** (az MTA köztestületének külső tagja) et al. *Physical–chemical analysis of different types of flours available in the Romanian market* című tanulmánya. A szerzők a Sapientia EMTE oktatói és hallgatói.

[Bővebben:](#)

Megtekinthető a világhálón **Dunkl István** geológusnak, a Georg-August-Universität Göttingen laboratóriumvezető oktatójának, az MTA külső tagjának júniusban megtartott, *Mi történt azután? A kőzetképződést követő események termo- és hidrokronológiája* című **szélfoglaló előadása**.

[Bővebben:](#)

Megtekinthetik a világhálón **Lindner Ernő** kémikusnak, a Memphisi Egyetem professzorának, az MTA külső tagjának a júniusban megtartott Makro, mini és nano kémiai szenzorok című **szélfoglaló előadását**.

[Bővebben:](#)

A Sapientia Podcast sorozatban megtekinthetik a **Szerelmek köztél: hormonok és neurotranszmitterek** című részt.

[Bővebben:](#)

Mák Ferenc recenzióját olvashatják el a világhálón a 2022-ben megjelent, **A horvátországi magyarok a 21. században** című tanulmánykötetről.

[Bővebben:](#)

Televíziós műsor készült Bersán István irodalom- és gyakorláskutatóval, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem intézetvezető professzorával, az MTA köztestületének külső tagjával.

[Bővebben:](#)

Titkosügynökök és geopolitika címmel nézhetik meg a világhálón a Sapientia EMTE KávéPont podcastsorozatának új darabját.

[Bővebben:](#)

Megtekinthetik a világhálón **Cserniczkó István** nyelvésznek, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektorának, az MTA külső tagjának **évértékelését**.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG
HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

5 oldal

Interjút olvashatnak el a világhálón **Albert Sándor** gépészmérnökkel, a Selye János Egyetem alapító rektorával, az MTA köztestületének külső tagjával a 20 évvel ezelőtt felavatott egyetemről.

[Bővebben:](#)

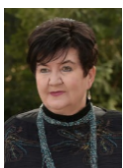
Interjút olvashatnak el a világhálón **Hózsá Éva** irodalomtörténésszel, az Újvidéki Egyetem frissiben nyugdíjba vonult professzorával, az MTA köztestületének külső tagjával.

[Bővebben:](#)

Interjút olvashatnak el a világhálón **Markó Bálint** ökológussal, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem rektorhelyettesével, a magyar tagozat újonnan megválasztott vezetőjével, az MTA köztestületének külső tagjával.

[Bővebben:](#)

Belterjessé vált az életünk címmel olvashatják el a világhálón a **Szőke Anna** néprajzkutatóval, a vajdasági Kiss Lajos Néprajzi Társaság elnökével, az MTA köztestületének külső tagjával készült **interjút**.

[Bővebben:](#)

RENDEZVÉNYEK

Január 16-án az MTA Kolozsvári Akadémiai Bizottságának Artes Liberales sorozata keretében Kolozsváron tartott előadást **Gintli Tibor** irodalomtörténész, az ELTE

intézetigazgató és tanszékvezető professzora **Az anekdotizmus modernsége**. Kísérlet egy makacs előítélet felülvizsgálatára címmel.

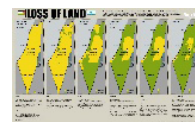
[Bővebben:](#)

Sámánizmus és a csallóközi néphagyomány címmel tartott előadást január 18-án

Dunaszerdahelyen **Nagy Iván** etnológus, a Csallóközi Múzeum igazgatója.

[Bővebben:](#)

Az arab-izraeli konfliktus új fejezete: Gázai-övezet 2023-2024. címmel tartott előadást

január 18-án Kolozsváron **N. Rózsa Erzsébet** iszlamológus, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem professzora.

[Bővebben:](#)

Január 23-án **kerekasztal-beszélgetést** rendeztek Sarasotában **Dobozi István** közgazdásszal, az MTA Világgazdasági Kutató

Intézetének korábbi igazgatóhelyettesével, a Világbank volt vezető tanácsadójával, az Arizona State University és a Colorado School of Mines korábbi professzorával.

[Bővebben:](#)

Január 23-án a vajdasági Csókán tartott előadást **Szőke Anna** néprajzkutató, a Kiss Lajos Néprajzi Társaság elnöke, az MTA köztestületének külső tagja **Hagyományos kultúránk őre** címmel.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG
HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

6. oldal

Merre tart Magyarország?
címmel rendeztek beszélgetést
Bécsben január 25-én

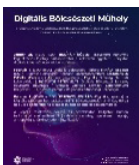
Hiller István történész, az Eötvös Loránd
Tudományegyetem docense és **Szakály
Sándor** történész, a Károli Gáspár
Református Egyetem professzora, a Veritas
Történetkutató Intézet és Levéltár
főigazgatója részvételével.

[Bővebben:](#)

Január 31-én kerekasztal-
beszélgetést rendeztek Bécsben
Boka László irodalomtörténésszel,
a BTK Irodalomtudományi Intézetének
tudományos főmunkatársával **Bánffy Miklós,**
transzilvanizmus, erdélyi Helikon címmel.

[Bővebben:](#)

Digitális Bölcsészeti Műhely
rendeztek Kolozsváron január 31.
és február 2. között.

[Bővebben:](#)

Február 4-én Bécsben tartott
előadást **Szekeres Attila** erdélyi
heraldikus, nemzetközi
címerakadémikus **Erdély címere az osztrák
államhoz kötődő címerkompozíciókban**
címmel.

[Bővebben:](#)

Február 5-én **A magyar állam és
etnikai tér viszonya az elmúlt
évezredben** címmel tartotta meg székfoglaló
előadását a Szent István Tudományos
Akadémián **Kocsis Károly** geográfus, a

CSFK Földrajztudományi Intézetének
igazgatója, az MTA Magyar Tudományosság
Külföldön Elnöki Bizottságának elnöke. Az
előadás meghallgatható a világhálón.

[Bővebben:](#)

Február 8-án Kassán tartott
előadást **Rác Olivér** orvos,
biokémikus, a Šafárik Egyetem professzora,
az MTA köztestületének külső tagja **Karikó
Katalin és a többiek** (jó, hogy nem csak
amerikai férfiak kapnak Nobel-díjat) címmel.

[Bővebben:](#)

JOG SZAK **German, Hungarian
and Romanian
Private, Commercial, and Company Law in
Comparison** címmel kezdődött konferencia
Kolozsváron február 13-án.

[Bővebben:](#)

A TUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN

95. születésnapját ünnepelte
Polányi János Károly (John Charles
Polanyi) Nobel-díjas kémikus,
fizikus, a Torontói Egyetem intézetvezető
professzora, az Amerikai Művészeti és
Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagja, az
USA Nemzeti Tudományos Akadémia külföldi
tagja, az MTA tiszteleti tagja.

[Bővebben:](#)

Életének 73. évében **elhunyt**
Dembitz Sándor
villamosmérnök, a Zágrábi
Egyetem nyugalmazott docense.

[Bővebben:](#)

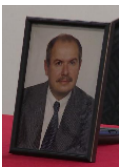
MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG
HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

7. oldal

Életének 67. évében **elhunyt Gál Jenő** nyelvész, irodalomtörténész, a prágai Károly Egyetem Magyar Tanulmányok Intézetének korábbi vezetője.

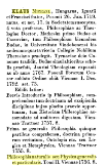
[Bővebben:](#)

Tudományos **konferenciát** rendeztek Topolyán **Harkai Imre** vajdasági építész–néprajzkutató, az MTA köztestületének külső tagja **emlékére**.

[Bővebben:](#)

ÉVFORDULÓK, TUDOMÁNYTÖRTÉNET

305 évvel ezelőtt született Pozsonyban **Klaus Mihály** jezsuita **fizikatanár**. Fő érdeme a korszerű természettudomány meghonosítása, fő műve a Philosophia naturalis seu Physica generalis et particularis.

[Bővebben:](#)

Pozsonyban született 290 évvel ezelőtt **Kempelen Farkas tudós, polihisztor**, a gőzkondenzátorral tervezett gőzgép feltalálója, a modern fonetikai kutatások megalapozója.

[Bővebben:](#)

285 évvel ezelőtt született a drávaszögi Bellyén **Mitterpacher József** jezsuita **matematikus**, a nagyszombati, majd a budai, illetve pesti tudományegyetem professzora, rektora.

[Bővebben:](#)

230 évvel ezelőtt született **Horváth József orvos**, Hont vármegye főorvosa, akadémikus.

[Bővebben:](#)

A felvidéki Bacskón született 225 éve **Frivaldszky Imre orvos**, zoológus, botanikus, a Nemzeti Múzeum gyűjteményeinek kutatója, a reformkori magyar nevezékταν jeles alakja, akadémikus.

[Bővebben:](#)

Szabadkán született 205 évvel ezelőtt **Sztoczek József (Stoczek) mérnök**, a József Műegyetem első rektora, akadémikus.

[Bővebben:](#)

Pozsonyban született 155 éve **Buchböck Gusztáv kémikus**, a fizikai kémia első magyarországi egyetemi tanára, akadémikus.

[Bővebben:](#)

150 évvel ezelőtt indult el Kolozsváron az **Erdélyi Múzeum** folyóirat, hogy közzegegye a két évvel korábban alapított kolozsvári egyetem tudományos eredményeinek híreit. A szerkesztője Finály Henrik nyelvész–történész volt.

[Bővebben:](#)

A felvidéki Rákópríbócon született 145 éve **Engel Károly belgyógyász**, a Pázmány Péter Tudományegyetem professzora, a Magyar Belgyógyászati Társaság alapító elnöke.

[Bővebben:](#)

140 évvel ezelőtt született **Szilárd (Steiner) Béla vegyész**, radiológus, a párizsi Laboratoire de Produits

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG
HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

8. oldal

Radioactifs alapító vezetője, a madridi egyetem tanszékvezető professzora.

[Bővebben:](#)

A felvidéki Görbeszegen született 135 esztendeje **Szatała Ödön botanikus**, zuzmókutató, a Magyar Állami Vetőmagvizsgáló Intézet főigazgatója, Magyar Növényteni Társaság alapító tagja.

[Bővebben:](#)

130 éve született **Bilkei Pap Lajos balneológus**, reumatológus a portugál reumakutató intézet alapító igazgatója, a Nemzetközi Reumaellenes Liga főtitkára.

[Bővebben:](#)

125 éve született a Kolozs megyei Magyarfrátán **Eperjessy Antal gépészmérnök**, a Budapesti Műszaki Egyetem tanszékvezető professzora.

[Bővebben:](#)

Az erdélyi Fogarason született 110 éve **Egyed László geofizikus** professzor, az Eötvös Loránd Tudományegyetem dékánja, akadémikus.

[Bővebben:](#)

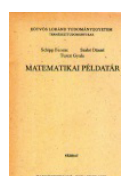
Nagyváradon született ugyancsak 110 éve **Alpar László matematikus**, az MTA Matematikai Kutatóintézetének tudományos főmunkatársa, a Magyar Tudomány szerkesztője.

[Bővebben:](#)

100 éve született a felvidéki Bején **Csizmadia Ernő közgazdász** professzor, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem rektora, akadémikus.

[Bővebben:](#)

95 éves lenne most a felvidéki Ipolypásztón született **Turczi Gyula matematikus**, az Eötvös Loránd Tudományegyetem docense.

[Bővebben:](#)

FELHÍVÁSOK

Az MTA meghirdette az **idei Bolyai János Kutatási Ösztöndíjat** 45. életévüket be nem töltött kutatók számára.

A pályázási határidő: március 8.

[Bővebben:](#)

Megjelent az **Erdély Öröksége Alapítvány pályázati** felhívása. A pályázási határidő: március 22.

[Bővebben:](#)

Napvilágot láttak a **Fulbright Hungary ösztöndíjfelhívásai**. A posztgraduális hallgatói, a Humphrey- és az FLTA-pályázatok beadási határideje május 15., az oktatói és kutatói ösztöndíjakra október 16-ig lehet pályázni.

[Bővebben:](#)

Az Impulzus Társulás és a TéKa Szlovákiai Magyar Fiatalok Tudományos és Kulturális Társulása

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG
HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

9. oldal

ifjúságzociológiai műhelyprogramot
szervez felvidéki magyar fiatalok számára.

[Bővebben:](#)

Március 21–22. között rendezik
meg Kolozsváron a **Fiatal
Műszakiak 29. Tudományos Ülésszakát**

[Bővebben:](#)

A **Vajdasági Magyar Akadémiai
Tanács** április 13-án, Szabadkán
rendezi meg a **14. Tudóstalálkozót**.
A jelentkezési határidő: március 15.

[Bővebben:](#)

Erdélyi Múzeum-Egyesület
Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztály

Az **Erdélyi Múzeum-
Egyesület Orvos- és
Gyógyszerésztudományi Szakosztálya** április
18–20. között Marosvásárhelyen rendezik meg
a **XXXII. Tudományos Ülésszakát**.
A jelentkezési határidő: április 9.

[Bővebben:](#)

Olyan tudományos vagy
előtudományos munkákkal
pályázhatnak fiatal kutatók a
Dr. Stefan László Püspök Díjra, amelyek a
közép-európai népek együttélésével vagy a mai
Burgenland egyház- és nemzettörténetével
foglalkoznak.
A pályázási határidő: május 24.

[Bővebben:](#)

Az **Amerikai Magyar
Orvosszövetség** október 27. és
november 1. között rendezik meg **évi
rendes konferenciáját** Sarasotában.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG
HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

10. oldal

*MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság hírlevele
2024/2. szám*

Felelős kiadó: Kocsis Károly elnök

Szerkesztő: Kálóczy Katalin

A Tudósportrét Kulcsár-Szabó Enikő állította össze.

1112 Budapest, Budaörsi út 45.

mtkhirlevel@titkarsag.mta.hu

A hírlevél korábbi számai megtekinthetők
[az MTA honlapján.](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN
ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES

HUNGARIAN SCIENCE ABROAD
PRESIDENTIAL COMMITTEE

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

Hajdú János

(Budapest, 1948. szeptember 17.)

a Magyar Tudományos Akadémia
tiszteleti tagja

János Hajdú was born in Budapest on 17 September 1948. He attended the Eötvös József Grammar School. After graduating in 1967 he went on studying chemistry at Eötvös Loránd University. However, in 1980 he received his PhD in biology from the Hungarian Academy of Sciences working under Péter Friedrich and Brúnó F. Straub. In 1994 he received DSc in physics from the same institution. As he said in an interview, “he drifted into physics”. He started in “wet biochemistry” in 1973, changed to structural biology (X-ray crystallography) in 1981, when he got an invitation to work with Dr. Louise N. Johnson in Oxford, where he spent 16 years. In 1996, he took up a chair at Uppsala University and set up a European research network to explore untried frontiers at the physical limits of imaging. The results turned into the scientific case that assured

Hajdú János Budapesten született 1948. szeptember 17-én. 1967-ben érettségizett az Eötvös József Gimnáziumban, tanulmányait az Eötvös Loránd Tudományegyetemen folytatta kémia szakon. PhD-fokozatot mégis biológiából szerzett a Magyar Tudományos Akadémián, ahol Friedrich Péterrel és Straub F. Brúnóval dolgozott. 1994-ben pedig az MTA doktora lett fizikai tudományokból. Amint egy interjúban mondta, belesodródott a fizikába. 1973-ban „nedves biokémiával” kezdett foglalkozni, majd 1981-ben, amikor Dr. Louise N. Johnson meghívta Oxfordba, átváltott a strukturális biológiára (röntgen-kristallográfiára). 16 évet töltött Oxfordban, 1996-ban pedig tanszékvezetői megbízatást kapott az Uppsalai Egyetemen. Létrehozott egy európai kutatói hálózatot, amelynek

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

12. oldal

funding for the first X-ray free-electron lasers (FELs). He moved into “extreme photon science” at around 2000. In 2004, János Hajdú became a full professor at Stanford, linked to the Stanford Linear Accelerator Center SLAC National Accelerator Laboratory and worked on coherent diffraction imaging, where his team had imaged live bacteria with ultrashort X-ray pulses. In 2004 he got involved in The European Extreme Light Infrastructure in Paris, and in 2008 was elected as Co-Chair of the Scientific Advisory Committee of the project. In 2017 he joined ELI Beamlines at Dolní Břežany. It is one of the three participants of the ELI (Extreme Light Infrastructure) project. ELI Beamline Facility (ELI-BL, Czech Republic) focuses on short pulse x-ray generation and acceleration of particles and their applications, ELI Attosecond Facility (ELI-ALPS, Szeged, Hungary) on generation and application of supershort (attosecond-range) pulses with very high repetition rates, whereas ELI Nuclear Physics Facility (ELI-NP, Bucharest, Romania) will use ultra-intense optical and gamma ray pulses mainly for investigations of fundamental problems in the field of nuclear physics. Merging the individual scientific areas covered by these sites shall match the full scientific case of ELI. He was also advisor to the director of European X-Ray Free-Electron Laser Facility (European XFEL) in Germany. Besides leading the ELIBIO project at

célja a képalkotás még át nem lépett fizikai határainak feltárása volt. A kutatás tudományos eredménye volt az első röntgen szabadelektron-lézerek (FEL) megalapítása. 2000 körül fordult az „extrém foton tudomány” felé. 2004-ben a Stanford Egyetem kinevezett professzora lett, szorosan kapcsolódott a Stanford Lineáris Gyorsító Központhoz (SLAC Nemzeti Gyorsító Laboratórium), koherens diffrakciós képalkotással foglalkozott. Csapata élő baktériumokat fényképezett le ultrarövid röntgen impulzusokkal. 2004-ben Párizsban bekapcsolódott az Európai Extrém Fényforrás/Szuperlézer Infrastruktúra (ELI) projektbe, 2008-ban a projekt Tudományos Tanácsadó Testületének társelnökévé választották. 2017-ben ment az ELI Beamline Facility (ELI BL) Dolní Břežany-ba (Cseh Köztársaság). Az ELI BL egyike az ELI projekt három résztvevőjének, fókuszában a rövid impulzusú röntgensugarak generációjával, a részecskék gyorsításával és ezek alkalmazásával. Az ELI Attosecond Facility (ELI ALPS, Attoszekundomos Fényimpulzus Forrás, Szeged) elsődleges küldetése az ultrarövid, igen gyors (attoszekundomos), igen nagy ismétlési frekvenciájú impulzusok vizsgálata és alkalmazása. Az ELI Nuclear Physics Facility (ELI NP, Nukleáris Fizikai Központ, Bukarest) pedig ultraintenzív optikai és gammaimpulzus alkalmazásával vizsgálja majd a nukleáris fizika területén az alapvető kérdéseket.

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

13. oldal

ELI Beamlines he is professor of the Laboratory of Molecular Biophysics at Uppsala University. The Laboratory of Molecular Biophysics produced the scientific case in imaging that assured funding for the construction of the first X-ray free-electron lasers in the US (the LCLS) and Europe (the European XFEL). Recently he read the introductory lecture: X-ray lasers for new science in ELI Lecture Course on Laser Science and Laser-based Technologies for Ukrainian Students and Young Scientists. His main fields of research are molecular biophysics, structural biology, photon science and X-ray lasers. He is the author/co-author of more than 300 publications. Professor Hajdú became a member of the Royal Society of Sciences in Uppsala in 2001 and received the Excellent Research Environment Award of the Swedish Research Council, in 2005 he was awarded the Centre of Excellence Award of the Swedish Research Council. He received the Knut and Alice Wallenberg Award in 2011 and in 2012 the Rüdbeck Medal for Scientific Achievement. In 2021, he was awarded the Gregori Aminoff Prize of the Royal Swedish Academy of Sciences along with Henry Chapman and John Spence, “for their fundamental contributions to the development of X-ray free electron laser based structural biology”.

In 2013 he was elected honorary member of the Hungarian Academy of Sciences in

A három helyszín által lefedett önálló tudományos területek összeolvadása meg fogja valósítani az ELI teljes tudományos programját.

Hajdú professzor tanácsadója volt az Európai Röntgenlézer Kutatóközpont (European XFEL) igazgatójának Németországban. Amellett, hogy vezetője az ELI Beamlines-nak, professzora az Uppsalai Egyetem Molekuláris Biofizikai Intézetének. Az intézet tudományos eredményeinek köszönhető az első amerikai (LCLS) és európai (XFEL) röntgenlézer-kutató központ létrehozása. Előadója az ELI ukrán diákoknak és fiatal kutatóknak a lézertudományról és a lézeralapú technológiákról tartott kurzusnak, ő tartotta a bevezető előadást Röntgenlézerek az új tudományban címmel.

Fő kutatási területei a molekuláris biofizika, a strukturális biológia, a foton tudomány és a röntgenlézerek. Több mint 300 publikáció szerzője/társszerzője.

Hajdú professzor 2001-ben lett az Uppsalai Királyi Tudományos Egyesület tagja, és megkapta a Svéd Tudományos Tanács Kiváló Kutatási Környezeti Díját, 2005-ben a Kiválósági Díjat. 2011-ben kapta meg a Knut and Alice Wallenberg Díjat, 2012-ben pedig a Rüdbeck Érem a Tudományos Teljesítményért kitüntetését. 2021-ben Henry Chapmannel és John Spence-szel közösen átvehették a Svéd Királyi Tudományos Akadémia Gregori Aminoff-díját a röntgenlézer alapú strukturális biológia fejlődésében elért

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

14. oldal

the Section of Physical Sciences.

Contact

University of Uppsala
Laboratory of Molecular Biophysics
775124 Uppsala, Husargatan 3
Sweden
Tel.: +46 70 4250194
Fax: +46 18 511755
E-mail: janos@xray.bmc.uu.se;
janos.hajdu@eli-beams.eu
Web: <http://xray.bmc.uu.se/molbiophys>

kiemelkedő eredményeikért.
2013-ban a Magyar Tudományos
Akadémia tiszteleti tagja lett a Fizikai
Tudományok Osztályában.

Kapcsolat

University of Uppsala
Laboratory of Molecular Biophysics
775124 Uppsala, Husargatan 3
Svédország
Tel.: +46 70 4250194
Fax: +46 18 511755
E-mail: janos@xray.bmc.uu.se;
janos.hajdu@eli-beams.eu
Honlap: <http://xray.bmc.uu.se/molbiophys>

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN
ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES

HUNGARIAN SCIENCE ABROAD
PRESIDENTIAL COMMITTEE

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

Tom Beer

(Budapest, 1947. július 26.)

a Magyar Tudományos Akadémia
tiszteleti tagja

Tom Beer was born in Budapest on 26 July 1947. His family left Hungary in the early 1950's, they arrived in Australia as refugees. He received his BSc at the University of Sydney in 1967. He studied in Australia, New Zealand, and Canada, then went to the University of Ghana to work on atmospheric waves. He got PhD in 1971. In 2004 he was awarded the degree of Doctor of Science by the University of Canterbury (New Zealand) for his work on The Atmosphere and its Risks. In addition to his scientific degrees, he holds a diploma in Asian studies, undertaken to help when he was an adviser to the Mekong River Commission Secretariat. Joining the CSIRO (Commonwealth Scientific and Industrial Research Organization) in 1986 as the head of bushfire meteorology gave his research a greater focus on climate change. He was the author of the world's first bushfire and

Tom Beer Budapesten született 1947. július 26-án. Családja az 1950-es évek elején elhagyta Magyarországot, menekülteként érkeztek Ausztráliába. 1967-ben diplomázott a Sydney Egyetemen. Ausztráliában, Új-Zélandon és Kanadában is tanult, majd a Ghanai Egyetemre ment, ahol légköri hullámokkal foglalkozott. 1971-ben PhD-fokozatot szerzett. 2004-ben a Canterbury (Új-Zéland) Egyetemen DSc-címet kapott a légkör és kockázatai terén végzett munkájáért. Tudományos fokozatai mellett ázsiai tanulmányokat is végzett, amikor tanácsadója volt a Mekong Folyó Bizottság Titkárságának. 1986-ban kezdett a CSIRO-nál (Commonwealth Tudományos és Ipari Kutatási Szervezet) dolgozni a bozóttűz-meteorológia vezetőjeként, később a klímaváltozás lett kutatásának központja. 1988-ban a világon elsőként írt tanulmányt a bozóttűzekekről és a klímaváltozásról.

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

16. oldal

climate change study in 1988. Until July 2014 he was a Chief Research Scientist in CSIRO, the Australian Government Scientific Research Agency and the Leader of the Climate Processes and Impacts Program for the Centre for Australian Weather and Climate Research (CAWCR), a partnership between the CSIRO and the Australian Bureau of Meteorology. He retired from CSIRO as Leader of the Climate Variability and Change Research Program, having earlier led the Biofuels Research Stream. He has worked successfully on scientific committees, both nationally and internationally. He served for 12 years on the Executive of the International Union of Geodesy and Geophysics (IUGG) and in 2007 he was the first Australian to have been elected President of that body, which represents research geophysicists and geodesists in 68 countries. He was a lead author for the Atmosphere Theme Report of the Australian 2001 and 2006 State of the Environment reports. He was a member of the IPCC Expert Group on Greenhouse Gas Emissions from Waste, and also a lead author for the chapter on waste in the IPCC (International Council of Science) Special Report on Technology Transfer. The IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) was awarded the 2007 Nobel Peace Prize. He has been a member of CSPR (The Committee on Scientific Planning and Review), the chief advisory body of the International Council of Science, and also a member of the International Advisory

2014-ig vezető tudományos kutató volt a CSIRO-nál, vezetője volt az Ausztrál Időjárás- és Klímakutató Ügynökség (CAWRC) klímaváltozási folyamatok és hatásai programjának, amelyben a CSIRO az Ausztrál Meteorológiai Szolgálat partnereként vett részt. Nyugdíjazásáig a CSIRO klímaváltozási kutatási programjának vezetője volt. Korábban a bioüzemanyagokkal kapcsolatos kutatási folyamatokat irányította. Sikeresen közreműködött több nemzeti és nemzetközi tudományos bizottságban. 12 évig dolgozott a Nemzetközi Geodéziai és Geofizikai Unió (IUGG) Végrehajtó Testületében, 2007-ben első ausztráliaiként választották a testület elnökévé. A testület 68 ország kutató geofizikusait és geodétáit képviseli. Vezető szerzője volt a 2001-es és 2006-os Ausztrál Környezeti Országjelentés Légköri Fejezetének. Tagja volt az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (IPCC) a hulladékból származó üvegház hatású gázok kibocsátásával foglalkozó szakértői csoportjának, és vezető szerzője az IPCC Technológia Transzfer Szakmai Jelentés hulladékokról szóló fejezetének. Az IPCC 2007-ben Nobel Békédíjban részesült.

Tagja a Nemzetközi Tudományos Tanács (ICS) fő tanácsadó testületének, a Tudományos Tervezési és Felülvizsgálati Bizottságnak (CSPR) és az MTA Nemzeti Víz tudományi Program Nemzetközi Tanácsadó Testületének. Titkára volt az Ausztrál Meteorológiai és Oceanográfiai Egyesületnek és a Viktória Királyi

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

17. oldal

Board for the Hungarian Water Science Program. In the past, he was Secretary of the Australian Meteorological and Oceanographic Society and a member of the Council of the Royal Society of Victoria in 2009. In 1995 he was Science Advisor to the Commonwealth Environment Protection Agency. Now he is a Director of Safe System Solutions Pty Ltd., a Melbourne based boutique consultancy with 30 employees. Dr. Beer is an international expert on environmental risk, including climate variability, climate change, greenhouse gas and air quality issues and particularly their application to transport and fuels. He and his team have undertaken numerous studies that use their risk methodology to examine alternative fuels for which work he was part of the team that won the CSIRO Chairman's Medal in 2000. From 2007 to 2010 he led the Alternative Fuels Stream of the Transport Theme of the CSIRO Energy Transformed Flagship, Dr. Beer is the author of 14 books, over 100 articles in refereed journals, a similar number of book chapters and papers in conference proceedings, and over 44 specialised consultancy reports. He was editor in chief of the journal *Natural Hazards*. He is a Fellow of the Australian Meteorological and Oceanographic Society, the Environment Institute of Australia and New Zealand, the Australian Institute of Energy, the Royal Society of Victoria, and the Clean Air Society of Australia and New Zealand for which Society he was the Founding Chair of the

Társaság Tanácsának (2009). 1995-ben tudományos tanácsadója volt a Commonwealth Környezetvédelmi Ügynökségének. Jelenleg a 30 alkalmazottat foglalkoztató Melbourne-i Safe System Solutions Pty Ltd. igazgatója. Dr. Beer nemzetközileg elismert szakértője a környezeti kockázatoknak – köztük az éghajlat változékonysága, a klímaváltozás, az üvegházhatás és a levegőminőség – különös tekintettel a közlekedésre és az üzemanyagokra. Csapatával számos kutatást végzett, amelyekben kockázatomódszertanuk segítségével vizsgálták az alternatív üzemanyagokat. A csapat 2000-ben megkapta a CSIRO Elnöki Érdemérmét. 2007 és 2010 között ő vezette a CSIRO Transzformált Energia Zászlóshajó Programjában az Alternatív Üzemanyag Áramlatok Szállítási Témát. Dr. Beer 14 könyv, 100-nál több szakmailag lektorált cikk és szintén 100-nál több könyvfejezet, konferenciakötetben megjelent tanulmány, valamint legalább 44 szaktanácsadói jelentés szerzője. Főszerkesztője volt a *Natural Hazards* szaklapnak. Tagja az Ausztrál Meteorológiai és Oceanográfiai Egyesületnek, az Ausztráliai és Új-Zélandi Környezetvédelmi Intézetnek, az Ausztrál Energiaügyi Intézetnek, a Viktória Királyi Társaságnak és az Ausztráliai és Új-Zélandi Tiszta Levegő Egyesületnek, ahol ő volt a Speciális Kockázati Csoport alapító elnöke. Hosszú és kiemelkedő tudományos és tanácsadói pályája során számos

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

18. oldal

Risk Special Interest Group.

He has had a long and distinguished scientific and consulting career that included numerous scientific honours and awards including the Adam Hilger Prize, the CSIRO Chairman's medal, and a special certificate of appreciation from the IPCC upon their award of the 2007 Nobel Peace Prize. He received the 2016 International Award of the AGU (American Geophysical Union) and the Alumni Award for International Achievement of the University of Sydney. In 2022 he was awarded an Officer of the Order of Australia (AO) for distinguished service to science particularly environmental risk, climate processes and sustainability, through research organisations.

Tom Beer helped to organize in 2002 the workshop at the Hungarian Academy of Sciences in Budapest that issued the "Budapest Manifesto on Risk Science and Sustainability." This work led to the theoretical risk assessment and management underpinnings of two international research programs – the Natural Hazards Theme of the International Year of Planet Earth and the International Council for Science (ICSU) program Integrated Research on Disaster Risk.

In 2010 he was elected honorary member of the Hungarian Academy of Sciences in the Section of Earth Sciences.

We asked three questions to Professor Tom Beer. The questions and his answers follow.

elismerésben részesült, köztük az Adam Hilger Prize, a CSIRO Elnöki Érdemérem, az IPCC elismerő oklevele a 2007-es Nobel Békédíj alkalmából. 2016-ban megkapta az Amerikai Geofizikai Unió Nemzetközi Kitüntetését és a Sydney Egyetem Alumni Díját. 2022-ben kitüntették Ausztrália Rendjével kiemelkedő tudományos tevékenységének elismeréseként – különös tekintettel a környezeti kockázatok, a klímaváltozás és a fenntarthatóság kutatására.

Tom Beer segített a Magyar Tudományos Akadémián 2002-ben megrendezett workshop megszervezésében, amelynek eredményeként kibocsátották a „Budapest Manifesto on Risk Science and Sustainability” manifesztumot. Ez a munka vezetett két nemzetközi kutatási program – a Föld Bolygó Nemzetközi Éve (2008) keretében a Természeti Veszélyek Téma és a Nemzetközi Tudományos Tanács (ICSU) Katasztrófaveszély Integrált Kutatási Program – elméleti kockázatértékelési és menedzselési alátámasztásához.

2010-ben a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagjává választották a Földtudományok Osztályában.

Három kérdést tettünk föl Tom Beer professzor úrnak. A kérdéseket és a válaszokat az alábbiakban közöljük.

1. Magyarország nagyon büszke a szürkeállományára, a tudományos teljesítmény az ország egyik legfontosabb eredményének számít. Hogyan ítéli meg

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

19. oldal

1. Hungary is very proud of its "grey matter", the scientific performance is considered one of the country's most important results. How important do you think Hungary is in the scientific world of the 21st century?

Tom Beer: This question is very difficult to answer by someone who lives and works in a country that is as far as possible from Hungary – though New Zealand may possibly be just a little further away. Nevertheless, I think that it may be possible to draw some conclusions by analogy with science in Australia. Australia suffers from the "tyranny of distance", being geographically far from the centres of major scientific activity. Until the recent ubiquity of interconnected email and web communication it meant that a successful Australian scientist had to undertake many overseas trips to establish international collaborative research links. It was then always annoying when overseas scientists would not want to reciprocate by making return trips to Australia because it was so far away. Australia has always felt that it has achieved above expectations in basic scientific research but has often failed at the next stage – turning basic science into useful science. Hungary suffers from the tyranny of language. It is much closer to the centres of major scientific activity, but any Hungarian wishing to interact and collaborate with international scientists needs to do so in English. Hungarians have a well-deserved reputation for facility

Magyarországnak a 21. századi tudomány világában betöltött szerepét?

Tom Beer: Ezt a kérdést nagyon nehéz olyasvalakinek megválaszolnia, aki a lehető legtávolabb él Magyarországtól – bár Új-Zéland talán még messzebb van. Ennek ellenére úgy gondolom, levonhatok néhány következtetést az ausztráliai tudománnyal összevetésben. Ausztrália a „távolság zsarnokságától” szenved, földrajzilag távol van a tudományos élet főbb központjaitól. Mielőtt beköszöntött a mindent összekapcsoló e-mail- és webkommunikáció világa, egy sikeres ausztráliai tudósnak sokszor el kellett utaznia a tengeren túlra, ha nemzetközi kutatási kapcsolatokat akart létesíteni. Mindig zavaró volt, hogy a tengeren túli tudósok nem akarták viszonzni a látogatást – Ausztrália túl messze volt. Ausztrália mindig úgy érezte, várakozáson felül teljesít az alapkutatásokban, de gyakran elbukott a következő lépésben – nem tudta az alapkutatás eredményeit alkalmazhatóvá tenni. Magyarország a „nyelv zsarnokságától” szenved. Sokkal közelebb van a fő tudományos központokhoz, de egy magyar tudós csak angol nyelven tud nemzetközi kapcsolatokat, együttműködést építeni. A magyar tudósok nyelvtudása elismerésnek örvend, azon magyar tudósoknak a többsége, akikkel találkoztam, jól tudott angolul, németül vagy franciául. Ez lenyűgöző.

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

20. oldal

with foreign languages, and most of the Hungarian scientists that I have met are at ease in English, German and French. It is impressive.

2. A great number of excellent Hungarian scientists live and work outside Hungary. What do you think of your national and professional identity with reference to your scientific career?

Tom Beer: During the 1940s and 1950s the Hungarian government revoked the citizenship of those who fled illegally. This meant that for many years the members of my family were considered to be traitors and class enemies of the Hungarian people. Fortunately, those days have long gone. Hungary now sees the Hungarian diaspora as a resource as evidenced by my own election to the Hungarian Academy of Sciences.

Upon election to the Academy, I decided formally to apply for Hungarian citizenship in 2011. The Hungarian Embassy in Canberra wanted to see my birth certificate and my marriage certificate. Not only did I have to provide the original, I had to provide a translation of the Ghanaian marriage certificate. Not good enough. The Embassy wanted the marriage certificate certified with an apostille. I had never heard of an apostille and was informed that it is a formal certification of the document. Off I went to the Ghanaian embassy, marriage certificate in hand, to seek an apostille. Ghana does not issue apostilles, but they very kindly

2. Sok magyar tudós él és dolgozik Magyarország határain kívül. Milyen összefüggést lát nemzeti/etnikai hovatartozása és tudományos pályafutása között?

Tom Beer: Az 1940-es és 1950-es években a magyar kormány visszavonta az állampolgárságot azoktól, akik illegálisan hagyták el az országot. Ez éveken át azt jelentette, hogy a családtagjaimat árulóknak, a magyar nép osztályellenségeinek tartották. Szerencsére ezek az évek elmúltak. Magyarország ma erőforrásként tekint a diaszpórára, ezt bizonyítja az én tiszteleti taggá választásom is.

Miután tagjává választott az Akadémia, 2011-ben elhatároztam, hogy hivatalosan is folyamodom a magyar állampolgárságért. A Canberrai Magyar Nagykövetség látni akarta a születési anyakönyvi kivonatomat és a házassági anyakönyvi kivonatomat. Nemcsak az eredetit kellett beszereznem, be kellett nyújtanom a ghánai házassági anyakönyvi kivonat fordítását is. Nem volt elég. A nagykövetség kérte a házassági anyakönyvi kivonat, az apostille felülhitelesítését is. Soha nem hallottam az apostilléről, de megtudtam, hogy ez a dokumentum hivatalos hitelesítése. Újra elmentem a Ghánai Követségre, kezemben a házassági anyakönyvi kivonattal, hogy kérjek apostillét, Ghána azonban nem ad ki apostillét, de szívesen adtak egy hivatalos levelet, amelyben igazolták a házassági anyakönyvi

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

21. oldal

provided an official letter confirming the authenticity of the marriage certificate. The Hungarian embassy accepted the letter, and the accompanying payment, and transmitted the documents to Budapest for processing. Much to my delight, not only did I receive a Hungarian passport (valid for only one year, presumably so that I can get the thrill and joy of paying again for a longer-term passport) but I received a second wedding certificate from Budapest confirming that my marriage was now registered in Budapest.

3. We live in a changing world facing problems unknown earlier. Which areas of research can meet the most urgent demands of our days?

Tom Beer: I cannot answer this from a Hungarian perspective, but from an Australian perspective the effects of climate change have become more obvious and more dramatic in recent years. The research that was being done in the 1980s and 1990s has now been vindicated and it is political action that is needed. Both national and international political action. The paradox now is that any Australian politician claiming that “more research is needed on climate change” is using research as an excuse to delay action, rather than a genuine desire to understand the problems in a more comprehensive manner.

Australia has made climate change into an electorally toxic issue. When I give talks overseas most audiences are astounded to

kivonatom hitelességét. A magyar nagykövetség elfogadta a levelet és a befizetendő összeget, majd továbbították a dokumentumokat Budapestre. Meglepetésemre nemcsak magyar útlevelet kaptam (az útlevel egy évig érvényes, így izgatott várakozással újra fizetnem kell, ha meg akarom hosszabbítani), de kaptam Budapestről egy második házassági anyakönyvi kivonatot, amelyben megállapították, hogy házasságomat Budapesten is nyilvántartásba vették.

3. Változó világunkban korábban ismeretlen problémákkal szembesülünk. Véleménye szerint melyik tudományterület kutatásai adhatnak leginkább választ korunk legégetőbb kérdéseire?

Tom Beer: Nem tudok magyar nézőpontból válaszolni erre a kérdésre, ausztrál szemszögből a klímaváltozás hatásai nyilvánvalóak és drámaiak voltak az elmúlt években. Beigazolódtak az 1980-as és 1990-es évek kutatási eredményei, most már a politikanak kell cselekednie. Mind nemzeti, mind nemzetközi szinten. Az ausztráliai helyzet paradoxona, hogy a politika szerint további klímakutatásra van szükség, a kutatást a tényleges cselekvés elodázására használják, ahelyett, hogy megpróbálnák átfogó módon megérteni és kezelni a kérdést.

Ausztráliában a klímaváltozás a választásokat mérgező kérdéssé vált. Amikor a tengeren túli kollégáimmal beszélek, a többség döbbenet hallja, hogy legalább öt ausztráliai politikai

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

22. oldal

learn that at least five leaders of Australian political parties have lost their leadership position because of their stance on climate change. They are even more astounded to learn that the stance hardly matters. One can be in favour of doing something to avert climate change and lose to a challenger who claims that the incumbent either did too little to avert climate disaster or should have been more supportive of the coal industry. Yet one can also be a politician who claims, perhaps even believes, that climate change is a hoax and lose to a challenger that claims that the incumbent either did not support the coal industry with sufficient fervour, or that climate change is so real that Australia needs a bipartisan position.

In 2007 the Australian Prime Minister, Kevin Rudd, declared climate change to be the “great moral challenge of our generation”. Despite being active in the science of climate change I was, and still am, uncomfortable about it moving from the domain of science to the domain of morality. I recall that when a scientific colleague once asked: “Do you not think that climate change is the greatest moral challenge of our time”, I replied: “No. I believe that the problem of evil is the greatest moral challenge of our time”. Unfortunately, Kevin Rudd was unable to do anything constructive about climate change and partly because of this was eventually forced out of office. Having spoken Hungarian all my life I thought that I knew the language well enough to undertake a television interview

pártvezető a klímaváltozással kapcsolatos álláspontja miatt veszítette el pozícióját. Még jobban megdöbbenek, amikor azt mondom, hogy álláspontjuk alig számít. Van, aki tenni akar valamit a klímaváltozás következményeinek elhárítása érdekében, és elveszíti a választást ellenfelével szemben, van, hogy a hivatalban lévők túl keveset tesznek a klímaváltozás kérdésében és van, aki azt mondja, jobban kellett volna támogatni a szénérőműveket. Van olyan politikus, aki azt mondja, és talán el is hiszi, hogy a klímaváltozás humbug, és veszít kihívójával szemben, van, aki azt mondja, a hatalom nem támogatta eléggé a szénipart, illetve, hogy a klímaváltozás már annyira jelen van, hogy Ausztráliának kétpártinak kell lennie. 2007-ben az ausztrál miniszterelnök, Kevin Rudd kijelentette, hogy a klímaváltozás „generációnk nagy erkölcsi kihívása”. Annak ellenére, hogy a mai napig aktívan foglalkozom a klímaváltozás tudományával, rosszul érint, ha a kérdésre nem a tudomány, hanem az erkölcs szempontjából tekintenek. Emlékszem, egy kutatótársam egyszer megkérdezte: „Szerinted a klímaváltozás korunk legnagyobb erkölcsi kihívása?”, azt válaszoltam: „Nem. Úgy vélem, korunk legnagyobb erkölcsi kihívása a gonoszság.” Kevin Rudd sajnos semmilyen konstruktív lépést nem tett a klímaváltozás ügyében, részben emiatt mozdították el hivatalából. Egész életemben beszéltem magyarul, úgy gondoltam, elég jól tudom a nyelvet ahhoz, hogy 2009-ben interjút adjak egy

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

23. oldal

in Sopron in 2009. On its conclusion I thought that I did tolerably well. I understood all the questions and I thought that I had answered them sensibly and eloquently. I realized that I had made one or two small slips, some of which were corrected by the interviewer. I had told her that my parents left Hungary in 1984 rather than 1948 but as she had been appropriately briefed she realised that I had made a mistake.

I was rather surprised at the conclusion of the interview to be told by my host that there was a Hungarian comic who did a comic turn speaking Hungarian just the way that I did – except, of course, he was also able to speak Hungarian properly. I know that there are curious aspects to the way that I speak Hungarian. I tend to translate an English phrase into Hungarian even when that is not the way Hungarians would express themselves. If I translate “I make mistakes” word for word by saying “hibákat csinálok” then I am not speaking colloquial Hungarian. They would say the equivalent of “I speak Hungarian mistakenly”. I also use English intonation. Hungarians speak in a monotone with the stress invariably on the first syllable of every word. People have described it as listening to dogs barking. I modulate my words in the way that English speakers do and I am told that Hungarians only do that when they are angry, so that Hungarians who do not know me think that I am perpetually angry when I speak Hungarian. Perhaps I am, especially now that I am slowly transforming into the stereotypical

soproni televízióinak. Azt hiszem, egész jól ment. Minden kérdést megértettem, érthetően és folyékonyan válaszoltam. Volt egy-két nyelvi botlásom, ezeket a riporternő kijavította. Azt mondtam 1948 helyett, hogy szüleim 1984-ben hagyták el Magyarországot, de ő felkészült volt, és kijavította a hibát. Nagyon meglepett, amikor végül házigazdám elmesélte, volt egy magyar komikus, aki úgy beszélt magyarul, mint én – azzal a különbséggel, hogy ő tökéletesen tudott magyarul. Tudom, hogy kicsit furcsán beszélek magyarul. Igyekszem magyarra fordítani az angol kifejezést, de ez magyarul nem mindig helytálló. Az ’I make mistakes’ kifejezést ’hibákat csinálok’-ként fordítom magyarra, ez nem felel meg a mai köznyelvi fordulatnak. Azt kellene mondanom, hibásan beszélek magyarul. Angol intonációval beszélek. A magyar beszéd monoton, a hangsúly mindig a szó első szótagján van. Egyes leírások szerint a kutyaugatásra emlékeztet. Én úgy hangsúlyozom a szavakat, mint az angolul beszélők, azt mondják, a magyarok csak akkor beszélnek így, ha dühösek. Így aztán azok a magyarok, akik nem ismernek engem, azt gondolhatják, folyamatosan dühös vagyok, amikor magyarul beszélek. Lehet, hogy most már így is van, hiszen lassan tipikus zsémbes öregember leszek. Sok idő eltelt, mire rájöttem, miért tette házigazdám ezt a megjegyzést. Az interjú során a klímaváltozással kapcsolatos tudományos munkámról kérdeztek, én büszkén mondtam, hogy két évvel azelőtt, 2007-ben az Éghajlatváltozási

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

24. oldal

grumpy old man.

It was a long time before I discovered the reason for my host's remark. During the interview I was asked about my scientific work on climate change and I proudly told the interviewer that in 2007, only two years earlier, the Intergovernmental Panel on Climate Change had been awarded the Nobel Peace Prize and the panel had sent me an impressive certificate of appreciation for my role in that award. Or that is what I thought that I told the interviewer. In Hungarian the word for 'peace' is béke. During the whole interview I had continually used the Hungarian word béka instead. It transpired that I had been informing the Hungarian television viewing audience about my role in the award of the Nobel Frog Prize.

Contact

Safe System Solutions Pty Ltd.
VIC 3056 Brunswick, Office G2, 10-14
Hope Street
Australia
E-mail: tom.beer@safesystemsolutions.com.au
Web: <http://www.safesystemsolutions.com.au/our-team.html>

Kormányközi Testület Nobel-békedíjban részesült, és a testület egy szép okiratban értékelte az én szerepemet. Legalábbis azt hittem, hogy ezt mondtam a riporternőnek. Magyarul a 'peace' jelentése béke. Én viszont végig a magyar béka szót használtam. Így arról tájékoztattam a magyar tévénézőket, milyen szerepet játszottam a Nobel-békadíj elnyerésében.

Kapcsolat

Safe System Solutions Pty Ltd.
VIC 3056 Brunswick, Office G2, 10-14
Hope Street
Ausztrália
E-mail: tom.beer@safesystemsolutions.com.au
Honlap: <http://www.safesystemsolutions.com.au/our-team.html>